

Onderzoek effecten buurttuin Gascognehof

Achtse Barrier

De buurttuin en aanleiding onderzoek

In het voorjaar van 2024 is er in de Gascognehof een buurttuin geopend. Deze buurttuin is volledig door de bewoners zelf bedacht en opgezet. In de buurttuin kan men tuinieren of gewoon even rustig zitten. Daarnaast is een ontmoetingsplek gecreëerd voor kleine gemeenschapsactiviteiten zoals een workshop, een voorleesuurkje voor de kinderen of samen koffiedrinken. De buurttuin is een mooi voorbeeld van hoe een project vanuit de wens en inzet van bewoners kan uitgroeien tot een verbindende ontmoetingsplek. De initiatiefnemer van de buurttuin wilde door middel van een onderzoek graag meer inzicht krijgen in wat deelname aan de buurttuin voor effect heeft op de individuele gebruikers van de buurttuin en op de straat als geheel.

Opzet onderzoek

Vanuit hun monitoringsrol binnen de wijkaanpak de STAP naar Gezonder is GGD Brabant-Zuidoost gevraagd om dit onderzoek uit te voeren. In het najaar van 2024 heeft een stagiaire 13 straatbewoners die actief zijn (geweest) in de buurttuin geïnterviewd. De contactgegevens van deze straatbewoners zijn verkregen via de initiatiefnemer van de buurttuin en de interviews hebben bij de mensen thuis of in het buurthuis plaatsgevonden. Aan de straatbewoners is gevraagd wat de effecten van de buurttuin op henzelf en op de straat in zijn geheel zijn. Dit is gedaan aan de hand van de 6 dimensies van positieve gezondheid; *meedoen, dagelijks functioneren, kwaliteit van leven, mentaal welbevinden, zingeving en lichaamsfuncties*.

Resultaten

Effecten van (deelname aan) de buurttuin op de deelnemers en de straat in zijn geheel

Meedoen (o.a. sociale contacten, erbij horen, zinvolle dingen doen)

Alle deelnemers noemen effecten van de buurttuin op het meedoen.

Een aantal bewoners geeft aan dat tijdens de opstartfase van de buurttuin mensen meer in contact gekomen zijn met elkaar. Het samenwerken aan de opbouw van de buurttuin heeft ertoe bijgedragen dat bestaande relaties tussen straatgenoten werden versterkt/uitgebreid en dat er nieuwe relaties ontstonden. Nu de buurttuin af is, zijn deze effecten nog merkbaar en gaat het elkaar ontmoeten en (beter) leren kennen door. Sommige straatbewoners ondernemen nu ook samen iets buiten de straat/buiten de buurttuin om. Ook worden soms nieuwe contacten met andere nationaliteiten opgedaan, wat erg gewaardeerd wordt. Vrijwel alle deelnemers noemen daarnaast dat het elkaar beter leren kennen ertoe heeft geleid dat men meer openstaat om zich in te zetten voor elkaar en voor de buurt. Dit kan gaan om praktische klusjes maar ook om emotionele steun in moeilijke tijden.

Verder geven deelnemers aan dat iets doen voor de buurttuin wordt gezien als een zinvolle activiteit. Je kunt op die manier iets moois creëren waar een ander ook iets aan heeft. Tot slot geeft ongeveer de helft van de deelnemers aan dat het samenwerken aan de buurttuin leidt tot een gevoel van ergens bij horen en een gevoel van saamenhorigheid. Men is samen verantwoordelijk voor de buurttuin wat leidt tot een "wij" gevoel. Door een paar deelnemers wordt opgemerkt dat een mogelijk nadeel hiervan kan zijn dat mensen zich verplicht kunnen voelen om een bijdragen te leveren aan de buurttuin.

"De tuin is wel een middel, zeg maar, om mensen te ontmoeten en om dingen samen te doen."

Dagelijks functioneren (o.a. zorgen voor jezelf, je grenzen kennen, hulp kunnen vragen)

Wat betreft de invloed van de buurttuin op het dagelijks functioneren, geven mensen vooral aan dat men door de buurttuin makkelijker hulp kan vragen als dat nodig is omdat men elkaar nu beter kent. Ook wordt benoemd dat mensen er nu meer voor open staan om elkaar te helpen en dat er zelfs wel eens hulp wordt aangeboden zonder dat daarom gevraagd wordt. Daarnaast geven enkele deelnemers aan dat een actieve bijdrage aan de buurttuin iets vraagt van mensen in de zin van tijd, moeite of fysieke arbeid. Dit is niet altijd (op dezelfde manier) mogelijk voor iedereen waardoor de buurttuin mensen ook helpt om grenzen beter te leren kennen en te bewaken.

"Ik denk dat omdat we mensen kennen, we ook hulp kunnen vragen van de burens."

Kwaliteit van leven (o.a. genieten, lekker in je vel zitten, je veilig voelen)

Wat betreft het effect van de buurttuin op de kwaliteit van leven, noemen alle deelnemers dat de buurttuin wordt gezien als een prettige plek waar mensen kunnen ontspannen en genieten en (met anderen) leuke dingen kunnen doen. Ook het feit dat men door de buurttuin meer met de natuur bezig is en dat er meer groen is in de straat, draagt bij aan een verbeterde kwaliteit van leven. Tot slot geeft ongeveer de helft van de deelnemers aan dat de buurttuin heeft gezorgd voor een groter gevoel van veiligheid. Dit komt omdat men nu beter weet wie er allemaal in de straat woont en dat er beter op elkaar gelet wordt. Dit alles leidt er volgens een aantal deelnemers toe dat de straat een prettigere plaats is geworden om te wonen en dat men zich meer thuis voelt in de buurt.

"Wat deze buurt doet is dat je je veilig voelt omdat je de mensen om je heen kent en je weet dat als zich wat voordoet dat ze in de buurt zijn."

Mentaal welbevinden (o.a. vrolijk zijn, zich kunnen concentreren, omgaan met veranderingen)

Ongeveer de helft van de deelnemers benoemt dat de buurttuin een positief effect heeft op het mentaal welbevinden. De buurttuin wordt gezien als een prettige plek om te zijn en het (bezig zijn met) groen heeft een ontspannende werking en zorgt voor een positieve stemming. Ook noemt een deelnemer dat hij tijdens het tuinieren goed geconcentreerd bezig kan zijn wat prettig is. Een andere deelnemer merkt op dat het organiseren van zaken rondom de buurttuin op een positieve manier voor een geestelijke uitdaging zorgt. De respondenten zijn verder van mening dat een groot deel van het effect van de buurttuin op het mentaal welbevinden komt door het plezierig contact dat er in de buurttuin plaatsvindt met anderen. Tot slot is benoemd dat het op je eigen manier iets kunnen bijdragen aan de buurttuin kan helpen met het omgaan met veranderingen in het leven, zoals ouder worden. Ook als je fysiek niet alles meer kunt, kun je toch een waardevolle bijdrage leveren.

"Ja het heeft invloed op je op je stemming, het samen bezig zijn. Dat geeft echt een kick. Daar word je vrolijk van. Als wij zo'n dag hebben gehad en iedereen is weer naar huis en het is allemaal opgeruimd, dan hebben we echt zoiets van, wat een superdag!"

Zingeving (o.a. zinvol leven, idealen willen bereiken, dankbaarheid)

Alle deelnemers geven aan dat de buurttuin kan bijdragen aan het werken aan idealen en het ervaren van zingeving. Zoals eerder genoemd, zien de respondenten het werken in/voor de buurttuin als een zinvolle tijdsbesteding waarmee iets moois gecreëerd wordt waar ook anderen baat bij hebben. Verder wordt opgemerkt dat de buurttuin zorgt voor meer groen in de buurt en op die manier kan bijdragen aan het verbeteren van de biodiversiteit. Een aantal deelnemers geeft aan een gevoel van dankbaarheid te ervaren dat ze een onderdeel mogen zijn van de buurttuin.

"Daar kan ik dan echt blij van worden en dat is ook het leuke als je vanuit een bepaalde visie iets gaat doen. Dan geeft het je leven ook wel betekenis vind ik."

Lichaamsfuncties (o.a. je gezond voelen, conditie, bewegen, eten)

Hierbij geeft een aantal deelnemers aan dat de buurttuin een bijdrage kan leveren aan het zich gezond voelen en het krijgen van een betere conditie. Zo kan de buurttuin een stimulans zijn om meer te gaan wandelen omdat het een leuke plek is om even naar toe te lopen. Ook benoemt een aantal deelnemers dat het (actief) bezig zijn in de buurttuin ervoor gezorgd heeft dat men meer beweging krijgt waardoor men zich fitter is gaan voelen. Tot slot geven enkele deelnemers aan dat het gebruik van de kruiden in de buurttuin een bijdrage kan leveren aan het bereiden van een gezonde maaltijd.

"Je gezond voelen, dat heeft dan ook te maken met buiten actief bezig zijn."

De Buurttuin is voor iedereen

Deelnemers zijn tot slot unaniem van mening dat de buurttuin voor iedereen zou moeten zijn en dat iedereen er welkom is. Het is leuk als mensen van buiten de buurt interesse in de buurttuin en de positieve reacties dragen bij aan het gevoel van trots dat ze samen met de straat zo'n mooie buurttuin hebben kunnen maken. Daarnaast geeft een aantal respondenten aan dat het voor de straat fijn is om ook iets voor anderen te kunnen betekenen en dat het leuk is om op deze manier nieuwe mensen te ontmoeten. Ook kan volgens sommige respondenten de komst van mensen van buiten de buurt tot nieuwe energie en nieuwe ideeën leiden. Wel geven de meeste deelnemers aan dat de buurttuin niet erg groot is en dat er wel een grens zit aan het aantal mensen dat (tegelijk) iets kan bijdragen/aanwezig kan zijn in de buurttuin. Meer deelnemers aan de buurttuin, zou er daarnaast voor kunnen zorgen dat de organisatie complexer wordt.

Conclusies en aanbevelingen

Uit het onderzoek komt naar voren dat de respondenten verschillende positieve effecten benoemen van de buurttuin op zowel het individu als op de straat in zijn geheel; vooral op het gebied van meedoen/verbeterde relaties, kwaliteit van leven en zingeving. Belangrijk om daarbij in het achterhoofd te houden is dat de Gascognehof (ook al voor de komst van de buurttuin) een actieve straat is waarin men elkaar goed kent en verschillende activiteiten met elkaar onderneemt. De positieve effecten van de buurttuin die genoemd worden, zijn dan ook mogelijk deels daaraan toe te schrijven. Desondanks wordt door veel respondenten expliciet benoemd dat de buurttuin wel een extra bijdrage heeft geleverd aan de positieve resultaten.

Een andere factor die van invloed kan zijn op de resultaten, is dat er voor dit onderzoek slechts een beperkt aantal straatbewoners geïnterviewd is waardoor er geen beeld van de totale straat is verkregen. De respondenten zijn daarnaast allemaal via de initiatiefnemer aangeleverd waardoor het zou kunnen zijn dat deze groep meer dan gemiddeld betrokken en positief is over de buurttuin. Tot slot is het ook belangrijk om zich te realiseren dat de buurttuin nog niet zo lang bestaat en dat het goed is om op een later moment nog eens te kijken naar de ontstane effecten.

Voor een mogelijk vervolgonderzoek zou daarom de aanbeveling zijn om een grotere en indien mogelijk meer diverse groep te bevragen.

